

N.B. Biodh na freagraí i nGaeilge ach amháin nuair nach gá sin.

CUID A

Cloisfidh tú giota cainte ó bheirt daoine óga sa chuid seo. Cloisfidh tú gach giota díobh **faoi dhó**. Beidh sos tar éis gach giota a chloisfidh tú chun seans a thabhairt duit na ceisteanna a bhaineann le gach giota cainte a fhreagairt. Éist go cúramach leis na giotaí cainte agus líon isteach an t-eolas atá á lorg sna greillí ag **1** agus **2** thíos.

1.

AN CHÉAD CHAINTEOIR

Ainm	<i>Treasa Ní Ruairc</i>
Cad as do Threasa?	
Cá bhfuil sí anois?	
Conas a tharla an timpiste di?	
Cén fáth a bhfuil díomá uirthi?	

2.

AN DARA CAINTEOIR

Ainm	<i>Traolach Ó Súilleabháin</i>
Cá bhfuil cónaí ar Thraolach?	
Breac síos dhá phointe eolais ón bpíosa faoi na Cluichí Oilimpeacha.	(i)
	(ii)
Ainmnigh an t-amhránaí is fearr leis.	

CUID B

Cloisfidh tú fógra agus píosa nuachta sa chuid seo. Cloisfidh tú gach ceann díobh **faoi dhó**. Éist go cúramach leo. Beidh sos tar éis gach ceann a chloisfidh tú chun seans a thabhairt duit na ceisteanna a bhaineann le gach ceann acu a fhreagairt.

1. FÓGRA

(a) Is fógra speisialta é seo. Cad a thugtar air mar fhógra?

(b) Cén chuid den tír a bhfuil báisteach go forleathan ann **anois**?

(c) Cén teocht a bheidh ann **anocht**?

2. PÍOSA NUACHTA

(a) Cén duais a bhuaigh Stiofán Ó Siochrú sa chomórtas Eolaí Óg na Bliana?

(b) Luaigh **dhá** chúis a bhfuil an duine ag déanamh comhghairdis le Stiofán.

CUID C

Cloisfidh tú **dhá** chomhrá sa chuid seo. Cloisfidh tú gach comhrá díobh **faoi dhó**. Cloisfidh tú an comhrá ó thosach deireadh an chéad uair. Ansin cloisfidh tú é ina **dhá** mhír an dara huair. Beidh sos tar éis gach míre díobh chun seans a thabhairt duit an cheist a bhaineann leis an mír sin a fhreagairt.

1. COMHRÁ A hAON

An Chéad Mhír

- (a) Cá raibh Róise agus Peadar aréir?

An Dara Mír

- (b) Cén uirlis cheoil a bhí as tiúin, dar le Róise?

- (c) Cén fáth a raibh an fhuaim sa halla go dona, dar le Róise?

2. COMHRÁ A DÓ

An Chéad Mhír

- (a) Cad é atá ag cur as do Shadhbh?

An Dara Mír

- (b) Cé a thug an féirín Nollag do Shadhbh?

- (c) Cén socrú a rinne Sadhbh le Colm?

Scríobh freagraí ROINN II i do fhreagarleabhar.

Ceist 1. Freagair A agus B anseo.

A (20 marc)

Léigh an píosa iriseoireachta seo agus freagair na ceisteanna a ghabhann leis.
 Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.

Réalta d'Aois an Ghréasáin Dhomhanda

1. Is ar 1 Márta, 1994, in Ontario, Ceanada, a saolaíodh Justin Bieber. Nuair a bhí sé ag fás aníos bhí spéis aige sa haca, sa sacar agus san fhicheall. Ach nuair chonaic a mháthair gur fhoghlaím Justin conas an pianó, na drumáí, an giotár agus an trumpa a sheinm as a stuaim féin, thuig sí go raibh bua an cheoil aige. Rinne sí a dícheall an bua sin a fhorbairt ann.
2. Thaifead a mháthair físeán de Justin Bieber agus é ag canadh *So Sick*, amhrán de chuid Ne-Yo. Chuir sí an físeán ar YouTube. Chonaic Scooter Braun, as Raymond Braun Media Group in Atlanta, an físeán. Thuig Scooter Braun go raibh réalta úr aimsithe aige. Chuaigh sé chun cainte le Justin agus lena mháthair. Ansin chuir Scooter Braun agus a chairde plean poiblíochta le chéile chun Justin Bieber a chur in aithne don domhan mór.
3. Socraíodh go mbeadh íomhá nua-aimseartha aige: caipín cluiche corr, stíl ghruaige, húdaí agus bróga reatha lonracha. Eisíodh albaim dá chuid ceoil agus amhráin shingile. Bhí físeán ag dul le cuid de na hamhráin. Chan Justin Bieber beo ar na cláir mhóra ar an teilifís agus ar an raidió. Bhí sé mar aoi-aisteoir in *CSI: Crime Investigation*. Cuireadh cuid dá cheolchoirmeacha ar YouTube agus ar Twitter. Chan sé in éineacht le hamhránaithe cáiliúla ar nós Taio Cruz, Dr. Dre, Miley Cyrus, Chris Brown, agus Kanye West.
4. Tá ainm Justin Bieber in airde anois agus lucht leanúna aige i measc déagóirí ar fud an domhain. In 2010 agus in 2011 cuardaíodh an t-ainm Justin Bieber ar an idirlíon níos minice ná ainm aon duine cháiliúil eile. Ar nós go leor réaltaí ceoil eile, sa lá atá inniu ann, is réalta é Justin Bieber d'aois an ghréasáin dhomhanda. Deirtear go bhfuil lucht leanúna de shé mhilliún aige ar Twitter agus go gcláraíonn 24,000 duine nua in aghaidh an lae.

Justin Bieber

Réalta d'Aois an Ghréasáin Dhomhanda

Ceisteanna (iad ar cómharc)

- (i) (a) Luaigh na cluichí a raibh spéis ag Justin Bieber iontu nuair a bhí sé óg.
 (b) Conas a léirigh Justin Bieber dá mháthair go raibh bua an cheoil aige?
- (ii) Rinne máthair Justin a dícheall bua an cheoil a fhorbairt ann. Scríobh síos **dhá** rud a rinne sí.
- (iii) (a) Cén chuspóir a bhí ag an bplean poiblíochta a cuireadh le chéile?
 (b) Déan cur síos ar an íomhá nua-aimseartha a socraíodh do Justin.
- (iv) Déan cur síos ar **dhá rud eile** (taobh amuigh den íomhá nua-aimseartha) a rinne Justin Bieber a thug poiblíocht dó.
- (v) Is réalta é Justin Bieber d'aois an ghréasáin dhomhanda. Luaigh **dhá** phíosa eolais as **alt 4** a léiríonn go bhfuil sé sin fíor.

An Íomhá Nua-Aimseartha

B (20 marc)

Léigh an píosa iriseoireachta seo (bunaithe ar eolas atá ar fáil ag www.rrr.ie) agus freagair na ceisteanna a ghabhann leis. *Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.*

Raidió Rí-Rá

1. Is stáisiún raidió do dhaoine óga é *Raidió Rí-Rá*. Tá sé ar fáil ar líne ag www.rrr.ie, ó cheann ceann an lae, seacht lá na seachtaine. Cuirtear na cláir ar fad i láthair trí mheán na Gaeilge. Is fiú dul ar líne chun éisteacht le scoth an cheoil mar cloisfidh tú na hamhráin is déanaí as na cairteacha ar *Raidió Rí-Rá*. Chomh maith le héisteacht leis an gceol, is féidir leat féachaint ar an suíomh gréasáin tarraingteach atá ag an raidió. Tá nasc ag www.rrr.ie le Facebook freisin, agus is féidir leat cairdeas agus comhrá a dhéanamh le héisteoirí eile, agus le muintir *Raidió Rí-Rá* féin, ar Facebook.
2. Thosaigh *Raidió Rí-Rá* ag craoladh den chéad uair i mí an Mhárta 2008. Is é *Raidió Rí-Rá* an stáisiún oifigiúil a bhíonn ag an bhféile idirnáisiúnta Seachtain na Gaeilge gach aon bhliain. Bíonn an stáisiún le cloisteáil beo ar an gcóras raidió FM i mBaile Átha Cliath, i gCorcaigh, i nGaillimh agus i Luimneach, le linn mhí an Mhárta.
3. Is é an craoladh sealadach seo le linn mhí an Mhárta, an chéad chéim i dtreo stáisiún raidió Gaeilge do dhaoine óga a chur ar fáil ar an gcóras FM. Bíonn ardú mór ar lucht éisteachta *Raidió Rí-Rá* nuair a bhíonn an stáisiún ag craoladh beo ar an gcóras sin. Tá sé soiléir mar sin go bhfuil éileamh ar stáisiún raidió Gaeilge do dhaoine óga. Is fearr go mór a éireoidh le stáisiún raidió Gaeilge lucht éisteachta a mhealladh má bhíonn an stáisiún ar fáil ar an gcóras FM.
4. Bíonn *Raidió Rí-Rá* i gcónaí ag iarraidh teacht ar mhodhanna nua chun lucht éisteachta a mhealladh chuige féin. Faoi láthair tá cúpla slí ann chun teacht ar an stáisiún i rith na bliana ar fad. Is féidir leat éisteacht leis ar líne ag www.rrr.ie nó tríd an bhfeidhmchlár (*app*) nua ar an iPhone agus ar fhóin phóca Nokia. Chomh maith leis sin, tá obair idir lámha ag an stáisiún chun feidhmchlár Android a fhorbairt freisin. Tá sé beartaithe ag *Raidió Rí-Rá* dul ar an gcóras digiteach teilifíse amach anseo. Níl aon dabht faoi ná go bhfuil *Raidió Rí-Rá* ag dul ó neart go neart.

Ceisteanna (iad ar cómharc)

- (i) (a) Conas is féidir teacht ar *Raidió Rí-Rá* i rith na bliana ar fad?
(b) Cathain a thosaigh *Raidió Rí-Rá* ag craoladh den chéad uair?
- (ii) (a) Cén bhaint atá ag *Raidió Rí-Rá* le Seachtain na Gaeilge?
(b) Cén aidhm atá le craoladh sealadach *Raidió Rí-Rá* i mí an Mhárta?
- (iii) Breac síos **dhá** rud eile atá beartaithe ag *Raidió Rí-Rá*.
- (iv) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Is féidir go leor rudaí a dhéanamh má théann tú ar líne ag www.rrr.ie.'
Alt 1; Alt 2; Alt 3; Alt 4. (Scríobh an freagra sa fhreagarleabhar.)
- (v) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?
'Is léir gur buntáiste é do *Raidió Rí-Rá* a bheith ar fáil ar FM.'
Alt 1; Alt 2; Alt 3; Alt 4. (Scríobh an freagra sa fhreagarleabhar.)

Scríobh freagraí ROINN III i do fhreagarleabhar.

Ceist 2. Freagair A agus B anseo.

A (10 marc)

Scríobh Aisling Ní Bhrádaigh an nóta dialainne seo a leanas faoi *Na Cluichí Oilimpeacha, 2012*. Nuair a bhí an nóta scríofa aici thug sí faoi deara gur scríobh sí san Aimsir Chaite é nuair ba cheart di é a scríobh san Aimsir Fháistineach.

Léigh an nóta dialainne a scríobh Aisling. Ansin athscríobh an nóta dialainne i do fhreagarleabhar agus cuir na briathra atá i gcló trom san **Aimsir Fháistineach**.

Sampla:

“**Cuirfear** tús le Cluichí Oilimpeacha 2012 ar 27 Iúil i Londain ...”

Na Cluichí Oilimpeacha, 2012

Cuireadh tús le Cluichí Oilimpeacha 2012 ar 27 Iúil i Londain agus **chríochnaigh** siad ar 12 Lúnasa. Deir an coiste stiúrtha **gur baineadh** úsáid as an eiteicneolaíocht chun na Cluichí a thaispeáint ar fud an domhain. **Fuair** tú beo ar líne iad. **Ní dhearna** an coiste stiúrtha dearmad ar na páistí óga ach oiread mar **spreag** eachtraí *Wenlock agus Mandeville*, sonóga oifigiúla na gCluichí, iad chun spéis a chur sna Cluichí.

Wenlock agus Mandeville, sonóga oifigiúla na gCluichí

B (10 marc)

Anseo thíos tá giota téacs athchóirithe faoin gclár *Bean an Tí sa Chistin* (ó shuíomh gréasáin www.tg4.ie).

Athscríobh na habairtí i do fhreagarleabhar.

- Líon na bearnaí leis an bhfocal/na focail is oiriúnaí sna habairtí **1**, **2**, **3** agus **5** thíos.
- Scríobh an leagan cruinn de na figiúirí atá idir lúibíní in abairt **4** thíos.
- Aimsigh ainmfhocal **amháin** sa **tuiséal ginideach uatha** in abairt **6** thíos agus scríobh i do fhreagarleabhar é.

Sampla: 1. Thaispeáin Tg4 sraith clár cócaireachta *Bean an Tí sa Chistin* le déanaí.

Comórtas Cócaireachta na Gaeltachta

1. Thaispeáin *Tg4* sraith clár cócaireachta déanaí.
2. Comórtas cócaireachta na Gaeltachta a bhí
(a) sé (b) ann (c) air (d) san
3. Bhí mná tí as coláistí samhraidh sna Gaeltachtaí páirteach ann.
(a) difriúla (b) difriúil (c) difriúl (d) dhifriúla
4. Craoladh an tsraith clár den chéad uair sa bhliain (2011)
5. Thug fear an tí, Pádraig Ó Sé, cabhair do na mná tí nuair a theastaigh lámh chúnta
6. *Bean an Tí sa Chistin* a t-ainm a bhí ar an gclár.

Scríobh freagraí ROINN IV i do fhreagarleabhar.

Ceist 3. Freagair do rogha **ceann amháin** de **A, B, C, D** anseo thíos.
(Ní gá níos mó ná leathanach go leith a scríobh.)

A. AISTE

Scríobh aiste ar do rogha **ceann amháin** de na hábhair seo:

- (i) Séasúir na bliana anseo in Éirinn.
- (ii) Foireann sacair na hÉireann.
- (iii) Na buntáistí agus na míbhuntáistí a bhaineann le bheith cáiliúil.

B. SCÉAL / EACHTRA

Freagair do rogha **ceann amháin** díobh seo:

- (i) Ceap scéal a mbeadh an giota seo thíos oiriúnach mar **thús** leis:
“ ‘Is bulaíocht í sin. Tá mé chun rud éigin a dhéanamh faoi anois,’ arsa m’athair liom.”
- (ii) Eachtra a tharla duit nuair a bhí tú ag díoscó le do chairde.

C. DÍOSPÓIREACHT / ÓRÁID

Maidir le do rogha **ceann amháin** de na rúin seo thíos, scríobh an chaint a dhéanfa i ndíospóireacht scoile ar son *nó* in aghaidh an rúin sin:

- (i) ‘Bíonn laethanta saoire rófhada ag daltaí scoile sa samhradh.’
- (ii) ‘Ba cheart cosc a chur le húsáid an fhóin phóca in áiteanna poiblí.’

D. ALT (do nuachtán nó d'iris)

Freagair do rogha **ceann amháin** díobh seo:

- (i) Chuaigh tú ar thuras scoile le déanaí.
Scríobh **an t-alt** a chuirfeá chuig eagarthóir iris na scoile faoin turas scoile.
- (ii) Tá *Gaelscéal* ag lorg ailt ó dhuine óg faoi ócáid mhór phoiblí in Éirinn le gairid.
Scríobh **an t-alt** a chuirfeá chuig eagarthóir an nuachtáin.